

УДК (378+001)(063)
ББК (74.58+72)я432
І – 73

Головний редактор:

Сокирська В. В. – кандидат історичних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Редакційна колегія:

Слатвінський М. А. – кандидат економічних наук, професор, голова Ради молодих науковців Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Хоменко І. В. – провідний фахівець редакційного відділу Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради

*Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 11 від 24 травня 2016 року)*

Інтелектуальний потенціал в умовах сучасного суспільства : матеріали Регіональної науково-практичної конференції молодих учених (м. Умань, 20 травня 2016 р.) / ред. кол. : В. В. Сокирська [гол. ред.], М. А. Слатвінський, І. В. Хоменко – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. – 148 с.

До збірника увійшли матеріали Регіональної науково-практичної конференції молодих учених «Інтелектуальний потенціал в умовах сучасного суспільства», яка відбулася на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини 20 травня 2016 року.

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2016

ЗМІСТ

Антонова Оксана Формування національно-мовної особистості під час вивчення творчості Пантелеймона Куліша	8
Барвінок Ольга Інтеграція дворянського стану в російські імперські структури: кар'єрні віхи графа А. І. Моркова	10
Бевзюк Марина До проблеми професійної діяльності вчителя початкових класів з батьками дітей з особливим потребами в умовах освітньої інклюзії	13
Белякова Тетяна, Гажа Людмила Самоосвіта як один з найважливіших шляхів підготовки вчителя початкових класів	15
Бержанір Інна Особливості здійснення аудиту фінансової звітності суб'єктів господарювання	18
Біденко Олександр Особливості формування і становлення першого ступеня музичної освіти української західної діаспори	20
Войтовська Алла Гендерна соціалізація студентської молоді з особливими освітніми потребами в умовах ВНЗ	22
Гарачук Тетяна Рівні розвитку здібностей молодших школярів	24
Гичко Юлія Розвиток емоційної компетентності особистості засобами коуч-технологій	26
Гуменна Юлія Використання здоров'язберігаючих технологій для оптимізації рухової активності дітей та підлітків	28
Дичок Таїсія Естетотерапія як засіб морального виховання старших дошкільників із загальним недорозвитком мовлення	31

Діденко Катерина Створення центральної комісії сприяння вченим	33
Діхтяренко Юлія Науково-методичні аспекти проведення практичних занять з класичної механіки	36
Дорош Ольга Діяльність хорів колективів київського інституту музики ім. Р. М. Глієра у культурно-мистецькому середовищі	38
Дрозд Ольга Саморозвиток особистості – важливий фактор сучасної культурно-мистецької освіти	39
Житнухіна Катерина Підготовка сучасного вчителя початкової школи в умовах інформатизації освіти	41
Жмуд Оксана Структурно-функціональна модель формування предметної компетентності з архітектури комп'ютера та конфігурації комп'ютерних систем у майбутніх учителів інформатики	44
Задояна Лариса Чотирикомпонентні терміни-словосполучення в українській термінології цукрового виробництва	47
Залевська Юлія Методичні рекомендації як засіб професійної підготовки студентів- музикантів до вокального виховання школярів	50
Замотайло Олена Конкурентоздатність молока та стандарти якості молочної продукції в Україні	52
Іманова Севіндж Фазаір кизи, Оніщенко Наталія Соціально-психологічні підходи до соціалізації особистості	56
Ісаченко Вікторія Педагогічні умови правового виховання майбутніх фахівців соціальної сфери	58
Калиновська Ірина Інклюзивна освіта: сучасність та перспективи розвитку	60

Карпенко Вікторія Участь родини Симиренків у розвитку цукрової промисловості України в другій половині XIX ст.	63
Кісіль Яна Концепція методичної підготовки майбутніх вчителів інформатики	65
Клименко Анна, Ткаченко Лідія Використання ТРВЗ у навчально-виховній роботі дошкільного навчального закладу	67
Коган Наталія Ринок землі в умовах ринкової трансформації	70
Комар Ольга, Комісаренко Тетяна Основні прийоми та методи розвитку складових комунікативної компетенції при вивченні англійської мови	72
Корінна Ганна Значення дошкільного дитинства у формуванні соціальної поведінки дітей	74
Кострига Наталія Місце народно-сценічного танцю в хореографічній освіті	77
Лемещук Марина Загальне недорозвинення мовлення у дошкільників як головна перешкода становленню повноцінної особистості	79
Лісовська Ольга Особливості краєзнавчої роботи в школі	82
Максимчук Олена Перспективи розвитку соціальної сфери	85
Махомета Тетяна Методика вивчення ліній другого порядку у курсі аналітичної геометрії	88
Мельник Олексій, Самелюк Дмитро Особистісно-орієнтований підхід в модернізації професійної освіти	91
Осьмьоркіна Наталія Удосконалення розвитку туристичної індустрії в Україні	93
Павлюк Вікторія, Сліпенко Вікторія Типи аббревіатур в сучасній англійській мові	96

Перфільєва Майя Соціальне виховання осіб з особливими потребами як провідний напрямок розвитку відкритого суспільства	98
Прокопчук Олена Структурні ознаки сучасних податкових систем	100
Резніченко Ірина Підготовка майбутніх педагогів до виховної роботи в літніх оздоровчих таборах	104
Рудницький Сергій Підготовка вчителя математики в процесі навчання прийомом координатно-векторного підходу до розв'язування шкільних задач	106
Сауляк Лариса Етапи формування риторичних умінь і навичок у студентів нефілологічних спеціальностей	108
Семенова Олена Використання орнаменту у художній практиці майбутніх вчителів образотворчого мистецтва	111
Скрипник Олена Історія запровадження програми Європейського Союзу «Східне партнерство»	113
Стецик Сергій, Шкурєнко Олександра Використання хмарних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів	116
Суворова Анна Формування цілісної картини світу старших дошкільників в умовах дошкільного навчального закладу	118
Танасійчук Назарій Формування мотивацій до здорового способу життя	12
Ткачук Галина Особливості проектування дистанційних курсів з технічних дисциплін для підготовки майбутніх учителів інформатики	12
Топчій Ірина, Бегеза Людмила Психолого-педагогічні засади впровадження інновацій у роботі з батьками	12

Трофаїла Наталія Проблема підготовки майбутніх вихователів до емоційного розвитку дітей дошкільного віку	128
Тягай Ірина Організація позааудиторної роботи майбутнього вчителя математики в умовах інтерактивного навчання	130
Устенко Альона Позбавленці УРСР у соціальній структурі радянського суспільства 1920-х рр.	132
Філімонова Ірина Формування професійної компетентності фахівців-технологів харчової галузі в умовах модернізації сучасної професійної освіти	135
Хлистун Ольга Механізми нейтралізації ризиків фінансово-економічної безпеки підприємств туристичної сфери	138
Хлівна Тетяна Формування національно-мовної особистості під час вивчення творчості Годося Осьмачки	140
Черніченко Людмила Особливості розвитку інклюзивної освіти в сучасній інноваційній Україні	143
Шачковська Любов Політичний аспект наслідків європейської міграційної кризи	145

- при Совете Народных Комиссаров (ЦеКУБУ). Краткий отчет. – М., 1926. – 85 с.
8. Шесть месяцев работы Центральной Комиссии по улучшению быта ученых при Совете Народных Комиссаров (ЦеКУБУ). Краткий отчет. – М., 1921. – 65 с.

*Юлія Діхтяренко,
викладач кафедри фізики і астрономії
та методики їх викладання
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КЛАСИЧНОЇ МЕХАНІКИ

Енріко Фермі стверджував, що «людина знає фізику, якщо вона уміє розв'язувати задачі». У нинішній час фізичні задачі є потужним знаряддям вивчення предмета.

Розглянемо питання ефективного проведення практичних занять з класичної механіки. Класичну механіку студенти вивчають, коли вже мають багаж знань з курсу загальної фізики. Це допомагає швидше інтегрувати, узагальнювати, розвивати і доповнювати знання і вміння студентів для розв'язування задач. Успішному засвоєнню матеріалу сприятимуть заняття, які проходять жваво, з активною участю студентів, викликають зацікавленість та заохочують студентів проявляти ініціативу у вирішенні задач.

При розв'язуванні задач з класичної механіки можна виділити два основних етапи: 1) аналіз задачі, встановлення початкових умов; відшукування потрібної теореми чи закону за допомогою яких задача може бути розв'язана, і математичне формулювання поставленої задачі (наприклад, отримання диференціального рівняння руху точки); 2) розв'язування сформульованої математичної задачі. Таким чином, якщо студент має хорошу математичну підготовку, то основну увагу на практичних заняттях необхідно приділяти першому етапу.

Застосовуючи теоретичні знання до розв'язування задач, студенти часто припускаються низки типових помилок, на уникнення яких має звертати увагу викладач, який проводить практичні заняття. Помилки ці є наслідком формального засвоєння багатьма студентами теоретичних положень механіки, що призводить до неспроможності осягнути сутність теорії в цілому. Приклад такої помилки можна спостерігати при розгляді наступної задачі: тілу надана початкова швидкість v_0 , і воно починає підніматися вгору, ковзаючи по шорсткій похилій площині, нахиленій під кутом α до горизонту. Визначити закон руху тіла. Зазвичай задачу починають розв'язувати з установлення системи сил, що діють на тіло. Це

будуть: сила ваги, сила тертя і нормальна реакція опорної поверхні. Та обов'язково хтось із студентів висловить припущення, що, оскільки тіло піднімається, то буде ще сила, яка штовхає його вгору, і зобразить її стрілкою, направленою вгору паралельно площині. Для пояснення подібних помилок від викладача вимагається особлива ясність і наочність тлумачень, тому що помилка ця принципова і пов'язана з неясними уявленнями основ механіки. Тому потрібно з перших же практичних занять пояснити студентам, що сила може виникати лише у взаємодії тіл, і при розв'язуванні задач вимагати чіткого уявлення про діючу в задачі систему сил. Це тим більш необхідно, оскільки згодом при розв'язуванні задач за допомогою принципу Даламбера доведеться користуватися фіктивними силами – силами інерції, які можуть внести і дійсно внесуть додаткову плутанину до свідомості студентів, якщо там до цього не було ясного і чіткого уявлення про сили. Довести до повної ясності подібні питання можна лише на практичних заняттях.

Для кращого розуміння студентами основних понять та принципів механіки, потрібно частіше користуватися визначеннями, прикладами класиків (Галілей, Гюйгенс, Ньютон, Даламбер, Лагранж та ін.), які в своїх творах, відкриваючи закони або формулюючи принципи, докладно і детально пояснювали їх, прагнучи наочності та переконливості, що відрізняє їх твори від сучасних курсів класичної механіки, які часто є короткими і лаконічними. Лорд Кельвін говорив, наприклад, що лекції з механіки він ясно почав читати лише тоді, коли поклав в їх основу «Математичні начала натуральної філософії» Ньютона.

Готуючись до занять, необхідно особливу увагу звертати на підбір задач та завдань. Задачі бажано підбирати близькі до техніки, в яких не було б громіздких математичних розрахунків, що затіняють фізичний зміст задачі. З цих же міркувань розв'язок задач в аудиторії бажано отримувати в загальному вигляді, а потім, при потребі, проводити числові розрахунки. Розв'язок, отриманий в загальному вигляді, дозволяє краще зрозуміти фізичний зміст задачі, а також залежність результатів розв'язку від параметрів, які характеризують стан механічної системи.

Під час проведення практичного заняття у випадку, коли студенти відчувають труднощі при розв'язанні задачі, викладач може ставити питання, які спрямують їх на прийняття правильного розв'язку. Викладачу необхідно контролювати процес, приділяючи увагу «слабким» студентам. Якщо виявиться, що багато студентів роблять одну й ту ж помилку, то викладач повинен наголосити на ній та пояснити її сутність, попередньо попросивши про це одного зі студентів. У процесі розв'язання задачі необхідно контролювати, щоб розрахунки велися за певною системою, щоб за записами можна було простежити логіку розв'язання. При розв'язуванні задач практикується і є доцільним ставити додаткові питання, які не поставлено в умові задачі. Це допомагає всебічно розглянути її фізичну сутність. Доцільно також з'ясувати вплив на знайдене рішення

зміни параметрів, які характеризують механічний стан системи.

Основною формою контролю за роботою студентів на практичних заняттях є перевірка виконання індивідуальних домашніх завдань та проведення в аудиторіях контрольних робіт.

Проводячи заняття, викладач повинен звертати увагу на сильних студентів, залучаючи їх до поглибленого вивчення предмета. Таким студентам потрібно рекомендувати для читання додаткову літературу та пропонувати для розв'язання складніші задачі, залучати до роботи в науково-технічних студентських гуртках, участі в олімпіадах.

Ольга Дорош,

*студентка Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
Науковий керівник – Умрихіна О. С.*

ДІЯЛЬНІСТЬ ХОРОВИХ КОЛЕКТИВІВ КИЇВСЬКОГО ІНСТИТУТУ МУЗИКИ ІМ. Р. М. ГЛІЄРА У КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Хоровий спів – найбільш демократичний жанр музичного мистецтва, що має відгук у серцях усіх цінителів класичної й народної музики, є близьким різним верствам населення та здатний об'єднати музикантів 136 різних творчих спрямувань і стилів. У той же час хоровий спів історично був першим проявом формування професійного музичного мистецтва. Природним є те, що клас хорового співу найчастіше створюється одночасно з відкриттям професійних освітніх музичних закладів – музичних шкіл, училищ, консерваторій тощо. Так, архівні матеріали свідчать, що перший професійний навчальний музичний заклад на теренах України – Київське музичне училище, який функціонує зараз як Київський інститут музики ім. Р. М. Глієра (КІМ ім. Р. М. Глієра) розпочав свою навчальну й творчу діяльність 1868 року, яким датується створення Київської музичної школи, і клас хорового співу був запроваджений там з самого початку існування навчального закладу. У першому навчальному 1868/69 році майбутніх хормейстерів нараховувалося лише 11 осіб, проте свій хор було створено.

Репертуар хору складають кращі твори світової хорової музики від епохи Відродження, класики, романтизму до обробок українських народних пісень, духовної музики, творів сучасного хорового авангарду. Хор має багато фондових записів, які регулярно звучать на Українському радіо, його виступи транслюються по телебаченню, мають схвальні відгуки преси, видатних діячів українського хорового мистецтва. Одним з основних напрямків діяльності жіночого хору є тісна співпраця з сучасними українськими композиторами. Колектив є постійним учасником фестивалів Національної спілки композиторів України «Київ-Мюзик-Фест».

«Прем'єри сезону», Всеукраїнського хорового фестивалю «Золотоверхий Київ», хорового фестивалю духовної музики «Глас Печерський» тощо.

Завдяки творчій позанавчальній діяльності хорових колективів КІМ ім. Р. М. Глієра, що має різну знаково-смыслову спрямованість, в Києві утворилось «середовище в середовищі» – широкий сегмент поціновувачів академічної музики, який об'єднав у єдине коло інтелігенцію, митців, творчу молодь – учнів і студентів освітніх музичних закладів, а також їхніх батьків і педагогів, надав можливості задовольняти естетичні потреби тисячам шанувальників хорової музики. Мистецько-освітні заклади культури, де застосовуються позакласні форми творчої мистецької діяльності, ефективно вирішують найважливіші завдання виховання – формування національної самоідентичності, громадянської відповідальності й самосвідомості, духовності та культури, високого професіоналізму, особистої ініціативності та самостійності. Це створює позитивну змістову основу смисложиттєвої спрямованості особистості й виражає внутрішню суть її ставлення до дійсності через активну творчу діяльність, що конструктивно впливає на формування нового культурно-мистецького середовища, адекватного сучасній державі ХХІ ст.

Список використаних джерел

1. Киевлянин. – К., 1868. – № 85.
2. Кузьмін М. Забуті сторінки музичного життя Києва / М. Кузьмін. – К. : Музична Україна, 1972. – 228 с.
3. Київський інститут музики ім. Р. М. Глієра [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.glierinstitute.org/ukr/groups/1.html>.

Ольга Дрозд,

*студентка Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
Науковий керівник – Умрихіна О. С.*

САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ – ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Зміни у сфері культури зумовлені особливостями обґрунтування нових концепцій науково-художнього мислення в системі культурно-мистецької освіти. На зміст художніх процесів впливають розвиток нових інформаційних технологій, еволюція електронної техніки, глобалізація суспільства. У зв'язку з цим виникає потреба у формуванні педагогів культурно-мистецьких закладів на основі інтегрального підходу до поєднання філософських, культурологічних, психологічних, мистецтвознавчих знань; формуванні умінь оцінювання художньої інформації, що